

Østlandssamarbeidet

Krisen i Oslofjorden

Innstilling

1. Representantskapet er enig i at krisen i Oslofjorden er en felles utfordring for hele landsdelen.
2. Representantskapet mener fylkeskommunene bør ta et større felles ansvar som samfunnsutviklere i arbeidet med å redde Oslofjorden.
3. Representantskapet ber administrasjonsutvalget og sekretariatet legge fram et forslag til oppfølging av saken på neste møte i representantskapet.

Saksredegjørelse

Bakgrunn

Økosystemet i Oslofjorden er i krise. I mars 2021 la regjeringen Solberg fram [helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv](#) etter anmodningsvedtak i Stortinget. Planen skal «samordne, forsterke og supplere» arbeidet som gjøres for å forbedre miljøet i fjorden, og viser regjeringens viktigste prioriteringer fram mot 2026. Tiltak i hele nedbørfeltet er nødvendig for å bedre vannmiljøet i Oslofjorden, og arbeidet involverer derfor hele Østlandet.

Miljødirektoratet har ansvaret for å følge opp tiltaksplanen for Oslofjorden. Regjeringen etablerte også et Oslofjordråd med fylkeskommuner og kommuner rundt fjorden. Rådet møtes i utgangspunktet kun en gang i året, ledet av klima- og miljødepartementet.

Ordførerne i Færder og Horten har tatt initiativ til «Ordførere for Oslofjorden», underskrevet av ordførere fra både kommuner og fylkeskommuner. Kommunene i Osloregionen arbeider også med felles initiativ om tilstanden i fjorden.

Fylkeskommunenes rolle

Fylkeskommunene har ansvar for regional vannforvaltning og har en lang tradisjon for å samarbeide i vannregioner på tvers av fylkesgrensene i landsdelen. Fra 2020 ble vannregionene endret, med to nye vannregioner rundt Oslofjorden: [Vestfold og Telemark](#) og [Innlandet og Viken](#) (vannregionene følger ikke fylkesgrensene).

Fylkeskommunene er også regionale samfunnsutviklere. Utover klima og miljø berører krisen i Oslofjorden mange fagområder hvor fylkeskommunene har et ansvar, som næring, landbruk, arealbruk, friluftsliv, kulturarv m.m. På disse områdene er staten mer sektorisert og fylkeskommunene kan være godt plassert for å bidra til en mer helhetlig tilnærming til arbeidet.

En sterkere rolle for fylkeskommunene kan innebære å ta et større ansvar for samordning av ulike initiativ på tvers av fylkesgrenser og forvaltningsnivå. Det er positivt at mange aktører engasjerer seg i saken, samtidig er det behov for at ulike tiltak, initiativ og prosjekter ses i sammenheng slik at effekten av tiltakene blir best mulig. Norsk institutt for vannforskning har bl.a. uttrykt bekymring for at aktørene ikke snakker godt nok sammen, og at ulike aktører ikke vil finne fram til omforente løsninger for Oslofjorden. Staten, fylkeskommuner og kommuner bør være samstemte og spille på lag, og det vil være uheldig om samarbeidet blir preget av konflikt om hvem som skal få «æren».

Fylkeskommunene kan også samarbeide med kommunene og andre aktører i landsdelen for å gi krisen i Oslofjorden økt nasjonal oppmerksomhet politisk, fremme behovet for nye virkemidler og jobbe for bedre oppfølging av tiltaksplanen.

Til diskusjon i representantskapet

Etter initiativ fra Viken skal krisen i Oslofjorden drøftes i Østlandssamarbeidets representantskap fredag 4. februar (saken ble også løftet fram av fagpolitisk utvalg for næring og kompetanse høsten 2021, i en åpen diskusjon om aktuelle saker for videre samarbeid).

Sekretariatet ber fylkeskommunene vurdere følgende spørsmål før møtet:

1. Er oppfølgingen av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden godt nok samordnet og koordinert?
Her kan man vurdere om:
 - a. arbeidet ses godt nok i sammenheng på tvers av ulike sektorer, f.eks. klima og miljø, arealbruk, næring, samferdsel, landbruk, friluftsliv og kulturarv.
 - b. oppfølgingen av arbeidet er godt nok samordnet på tvers av ulike forvaltningsnivå.
 - c. det er tilstrekkelig koordinering eller for mange fragmenterte initiativ og tiltak.
2. Kan og bør fylkeskommunene ta en større rolle i arbeidet med å redde Oslofjorden?